

HRVATSKI *glasnik*

XXXIV. godina, 27. broj

4. srpnja 2024.

cijena 300 Ft

V. DRŽAVNI DJEČJI FOLKLORNI FESTIVAL

Foto: BETA B.

4.15. stranica

Skupština HDS-a

3. stranica

Tijelovo i svečani opход u Santovu

6. stranica

Dan muzeja u Prisiki

9. stranica

Ljeto je – pokreni se!

Možemo navesti bezbroj razloga zašto je ljudima ljeto najomiljenije godišnje doba. Dani su sve duži, sunce daje dodatnu energiju, vegetacija je bujna, zelenila ima svagdje, ne treba oblačiti debele pulovere, nego se samo ležerno odijevati, velik je izbor voća... Ali voljela bih da je ljeto ljudima važno i zbog druženja na otvorenome, makar na pikniku, koncertu, u parku ili samo na kavi na nekoj terasi. Ne treba nam nikakav prostor – ljudi se mogu naći i vani, prošetati se, možda voziti bicikl, pojediti sladoled ili otići na plažu, bazen, biti s onima s kojima se rado druže. Sve to popravlja raspoloženje i pruža osjećaj slobode.

Sigurno ima mnogih koji se u ovo doba godine puno druže, ali nažalost primjećujem i nešto drugo. Vremena se mijenjaju, odrasli koji rade često ni ljeti nemaju vremena za odmor i druženje, a ako se spremaju na godišnji odmor, većina ih prije početka odmora na radnom mjestu treba obaviti više posla. Na kraju na godišnji idu iscrpljeni i možda više nemaju volje ni za druženje. Učenici i studenti koji ozbiljno shvaćaju svoj zadatak do kraja školske godine osjećaju se slično, pa tako tijekom ljetnih odmora ostaju u kući, ne prestaju sa svakodnevnim rutinom u kojoj važno mjesto zauzimaju računalo i telefon. Pitam poznanika čime se bavi u slobodno vrijeme, a on kaže da ga baš i nema puno. Ako ima vremena, igra se na telefonu ili gleda televiziju, a rijetko se druži s rodbinom i prijateljima (naravno, iznimaka ima) jer to iziskuje više vremena. Nažalost, sve se češće događa da rutina služenja računalom, telefonom i internetom blokira čovjeka u tome da radi neke fizičke aktivnosti ili razvija društvene odnose. A kako i ne bi kad je svakodnevna pojava da, kad se o bilo čemu želimo informirati, imamo odgovor „Pogledaj na internetu“. Ljudi gotovo cijeli dan komuniciraju sa strojem ili preko stroja, više se ne traži savjet od drugih ljudi, ne prosi se od susjede recept za ukusne kolače i slično jer je na internetu pregršt dobrih recepata (ali u tim receptima nema tajnih savjeta). Ljudi se sve manje druže, ne komuniciraju dovoljno i tako sve više postaju egoistični. U središtu je samo pojedinac bez empatije, tolerancije, dobre volje.

Bez obzira na to ipak se uzdam u snagu ljeta. Možda će sunce, more, jezera i zelena priroda izmamiti na druženje i one koji su naviknuti samo na svoj telefon i računalo. Možda će i oni posjetiti prijatelja s kojim se dugo nisu družili. Beta

GLASNIKOV TJEDAN

„Ljeti napokon imamo zasluženi odmor koji je ključan za mentalnu i fizičku dobrobit.“

Ljeto je, godišnje doba za koje nam globalizirani svijet sugerira kako treba putovati, odmarati se, brčkati u morima, jezerima ili rijekama. Prvim danom ljeta smatra se dan ljetnoga solsticija, koji pada između 20. i 23. lipnja. On se već dogodio te polako, ali sigurno, ni ne okrenuvši se, dolazimo do dana kad će polako kod nas noć postajati duža od dana.

Budući da se Zemlja okreće oko Sunca, ali i oko svoje osi, njezin položaj u određenom trenutku u odnosu na Sunce definira godišnja doba i duljinu dana i noći. Tjedni prije kalendarskoga početka ljeta ove godine bili su promjenljivi, bilo je kišnih i sunčanih dana. Nabujale rijeke i potoci u nekim su krajevima izazvali štete. U hrvatskim selima uz Pinku nabujala Pinka i tornado uzeli su svoj danak. Najteže je bilo u Nardi, Gornjem Četaru, Petrovu Selu, Hrvatskim Šicama... Poplavljene ulice, srušeni krovovi... Brojni stanovnici, svi kao jedno, bili su u obrani od vremenskih nepogoda.

Treba se odmoriti u nastupajućim toplim ljetnim danima. No ne mogu si svi to priuštiti. Ipak, psiholozi i drugi znanstvenici često nas bombardiraju kako za većinu ljudi ljeto donosi psihološke prednosti jer po njima većina ljudi za mentalno zdravlje ima koristi od ljeta, topline i svjetlosti. Nesvjesno ili svjesno većina ljudi ljeti skraćuje radno vrijeme, a odlasci vikendom na posao ili rad vikendom u ljetnim mjesecima postaju prava rijetkost, osim ako radite neki sezonski posao. Ljeti napokon imamo zasluženi odmor koji je ključan za mentalnu i fizičku dobrobit. S druge strane, imamo i više slobodnog vremena koje možemo provoditi s obitelji i prijateljima. I dok svejedno imamo neka ograničenja, mnogo smo opušteniji, što je također ključno za psihičko zdravlje.

Hrvati u Mađarskoj u održavanju Hrvatske državne samouprave imaju svoje poduzeće u Vlačićima na otoku Pagu. Nakon završetka školske godine djeca iz škola u Mađarskoj u kojima se u nekom vidu odvija nastava hrvatskoga jezika imaju mogućnost subvencioniranoga jednotjednog boravka u odmaralištu Zavičaj u kampovima hrvatskoga jezika. Tako je bilo i ove godine. Prvi je kamp od triju predviđenih kampova, kako doznajemo, za-

počeo 16. lipnja i trajao je šest dana. Dakle, ljeto i kampovi, raznorazni, pa i oni koje organiziraju institucije, civilne udruge i samouprave Hrvata u Mađarskoj, a subvencionirani su preko natječaja iz Fonda „Gábor Bethlen“. Tako su potporu za hrvatske kampove u matičnoj domovini dobili HDS (za dva kampa 4 000 000 Ft), Kulturni centar i odmaralište Hrvata u Mađarskoj (2 300 000 Ft), Kulturni centar bačkih Hrvata (2 000 000 Ft), Kulturni i sportski centar „Josip Gujaš Džuretin“ (2 000 000 Ft), Hrvatska škola „Miroslav Krleža“ (za dva kampa 4 000 000 Ft), HOŠUD Santovo (2 000 000 Ft), Kulturno-prosvjetni zavod „Stipan Blažetin“ (1 900 000 Ft). To je ukupno 18 200 000 Ft za kampove u matičnoj domovini koji se održavaju u Pansionu „Zavičaj“.

Zbirka sakralne umjetnosti za vjerski kamp dobila je 1 300 000 Ft. I Vlada Republike Hrvatske preko Središnjeg državnog ureda za Hrvate izvan Republike Hrvatske daje potporu za održavanje kampova hrvatskoga jezika u Zavičaju. Shodno praksi iz prethodnih godina vjerojatno će tako biti i ove godine.

Hrvatska samouprava Zalske županije za svoj županijski kamp dobila je 1 000 000 Ft, Hrvatska samouprava Šomođske županije 500 000 Ft, a Hrvatska samouprava Mohača 600 000 Ft.

Čuvarnica i osnovna škola „Mihovil Naković“ za svoj je kamp dobila 600 000 Ft. Dva su civilna društva dobila potporu za kampove – KUD „Tanac“ 600 000 Ft, a Hrvatska vjerska i kulturna udruga iz Hrvatskog Židana 1 100 000 Ft.

Potporu od 300 000 Ft dobile su i hrvatske samouprave u Poganu, Udvaru (ovih dana, 6. lipnja, Hrvatska samouprava Udvara dobila je i potporu od 2000 eura za svoj kamp od Središnjeg državnog ureda za Hrvate izvan Republike Hrvatske), Pustari, Šiklošu te Petrovu Selu. Potporu u iznosu od 300 000 Ft dobila je i Osnovna škola „Mate Meršić Miloradić“ za svoj kamp.

Školska godina završila je 21. lipnja, tjedan dana kasnije nego prethodnih školskih godina. Ljeto je. Vrijeme kampova, pa i hrvatskih.

Branka Pavić Blažetin

Skupština Hrvatske državne samouprave u Sambotelu

U skladu s odredbama Pravilnika o organizaciji i radu 25. svibnja 2024. godine sazvana je redovita sjednica Skupštine Hrvatske državne samouprave, izmještena u Hrvatski vrtić i osnovnu školu Mate Meršića Miloradića u Sambotelu, gdje je istoga dana održan i Dan hrvatskog školstva u Mađarskoj. Sjednici je nazočilo 17 članova. U okviru 16 točaka dnevnog reda prihvaćena su izvješća predsjednika Ivana Gugana te rebalans proračuna Hrvatske državne samouprave, njezina Ureda i institucija za 2024. godinu u koji su uvršteni i iznosi potpore dobivene preko raznih natječaja. Razgovaralo se i o predstojećim državnim priredbama te je prihvaćen broj skupina na nastavi vjeronauka i etike za sljedeću školsku godinu u odgojno-obrazovnim ustanovama u održavanju HDS-a.

Nakon što je utvrđen kvorum i jednoglasno prihvaćen pismeno predložen dnevni red, slijedilo je izvješće predsjednika o radu između dvaju zasjedanja Skupštine. Predsjednik je u usmenoj dopuni istaknuo nekoliko priredaba u organizaciji HDS-a: Hrvatsku državnu kobasijadu u Pečuhu, Hrvatski državni malonogometni kup, Hodočašće mladih u Međugorje, a spomenuo je i zasjedanja Nadzornog odbora Croatice d. o. o., Odbora za gospodarstvo, financije i nadzor. Izvješće predsjednika jednoglasno je prihvaćeno.

Slijedila su financijska izvješća o uporabi osigurane potpore Croatici n. d. o. o. za djelovanje medija u 2023. godini (izdavanje Hrvatskoga glasnika, djelovanje Radija „Croatica“, djelovanje internetske televizije „Croatica“, izdavanje časopisa „Zornica“, osiguravanje potpore Croatici n. d. o. o. za djelovanje Hrvatskog kulturnog središta u 2023. godini odnosno za djelovanje Hrvatskog kazališta Pečuh n. d. o. o. u 2023. godini). Izvješća su također jednoglasno prihvaćena. Budući da su na prošloj sjednici prihvaćena izvješća ostalih HDS-ovih ustanova za 2023. godinu, s tom dopunom jednoglasno je prihvaćeno izvješće o radu Hrvatske državne samouprave, institucija i medija za 2023. godinu. Uz financijska izvješća Croatice n. d. o. o., Croatice n. d. o. o. za djelovanje Hrvatskog kulturnog središta i Hrvatskog kazališta Pečuh n. d. o. o. prihvaćene su i njihove bilance za 2023. godinu.

Usljedilo je prihvaćanje novčanih potpora koje su dobivene od Ureda predsjednika Vlade, odnosno preko natječaja za narodnosti Fonda „Gábor Bethlen“, i Središnjeg državnog ureda za Hrvate izvan Republike Hrvatske.

Hrvatska državna samouprava od Državnog tajništva za vjerske i narodnosne odnose Ureda predsjednika Vlade dobila je materijalnu potporu u iznosu od 100 000 000 Ft za „Potporu infrastrukturnom razvoju hrvatske narodnosne zajednice“. Prema izvješću predsjednika Gugana potpora će se iskoristiti za aktualne projekte. Rekao je da je od svih projekata najvažnije

Predsjednikovo izvješće

osigurati uvjete za pokretanje hrvatske gimnazije u Sambotelu, a zatim treba izvršiti i neke promjene na zgradi Ureda Hrvatske državne samouprave u Budimpešti. Naime, Ured se morao odvojiti od glavnogradske hrvatske samouprave (za to je HDS dobio upozorenje) jer dvije organizacije ne mogu biti u istoj zgradi. Treći je projekt sanacija prokišnjavanja jedne prostorije Hrvatskog školskog centra Miroslava Krležu u Pečuhu. Dodao je i da će nešto novca ići i za knjižnicu Kulturnog centra bačkih Hrvata u Baji. Dobivene su potpore i za Državne kampove na Pagu preko narodnosnog natječaja NTAB, za dva kampa ukupno 4 000 000 Ft. Predsjednik je dodao kako je nažalost osigurano manje novca za dječje kampove i zbog toga može sudjelovati manje djece nego prijašnjih godina. Razmišlja se o tome da se potpora za kampove traži i od matične domovine kako bi mladi Hrvati imali mogućnost upoznati svoju matičnu domovinu. Preko natječaja za narodnosti za kulturne i ine priredbe NKUL organizacija je dobila potporu za izdavanje zidnog kalendara 2025 dječjih crteža, ukupno 600 000 Ft, odnosno također 600 000 Ft za zidni kalendar 2025. o regiji u kojoj se održava Državni dan Hrvata. Dobivena je potpora i za održavanje Državnog dana Hrvata, ukupno 1 200 000 Ft, za održavanje Državnog hodočašća Hrvata 1 150 000 Ft, za Dan hrvatskog tiska u Mađarskoj 300 000 Ft (priredba već održana).

Matična domovina preko Središnjeg državnog ureda za Hrvate izvan RH također potpomaže Hrvatsku državnu samoupravu

u većim projektima. Dobivena je potpora u iznosu od 235 000 eura za provedbu projekta „Multimedijalni muzej Hrvata u Mađarskoj“ te 75 000 eura za projekt „Potpora radu Hrvatskoga kazališta u Pečuhu“. Navedene su potpore uključene u proračun Hrvatske državne samouprave. Prije postavljanja prijedloga za izglasavanje rebalansa proračuna Hrvatske državne samouprave, Ureda i institucija za 2024. godinu dopredsjednica Angela Šokac Marković predložila je da se u proračun uvrste i troškovi toploga obroka predsjednika HDS-a, o čemu Skupština mora glasati. Budući da i djelatnici Ureda HDS-a dobivaju naknadu za topli obrok, a i za predsjednikov topli obrok osigurana su sredstva, molila je da Skupština glasa o tome. Skupština je jednoglasno prihvatila prijedlog osiguranja sredstava za topli obrok za predsjednika.

Prije izglasavanja proračuna razvila se rasprava u vezi s korištenjem preostalih sredstava od prošle godine Hrvatskog kulturnog i sportskog centra „Josip Gujaš Džuretin“ za obnovu. Naime, u ustanovi se izvode radovi (zamjena prozora i vrata) koji iziskuju dodatne troškove zbog poskupljenja i željeli bi ih podmiriti tim sredstvima. S tim se prijedlogom Skupština nije složila jer je već na prethodnoj sjednici u Baji izglasano da se preostala sredstva za djelovanje institucija ne mogu koristiti u druge svrhe, mogu samo za djelovanje.

Nakon toga usvojen je rebalans proračuna Hrvatske državne samouprave, Ureda i institucija za 2024. godinu s jednakim prihodima i rashodima od 3 979 512 forinti s 15 glasova za i dva suzdržana glasa.

U nastavku sjednice prihvaćen je broj skupina na nastavi vjeronauka i etike u školskoj godini 2024./2025. u odgojno-obrazovnim ustanovama u održavanju Hrvatske državne samouprave. Predsjednik je izvjestio nazočne o pripremanju dviju HDS-ovih priredaba, o Državnom hodočašću Hrvata u Mađarskoj u Santovu i o Državnom danu Hrvata koji će se održati u Gradišću.

Beta

V. DRŽAVNI DJEČJI I FOLKLORNI FESTIVAL

Ni kišovito vrijeme nije pokvarilo raspoloženje na V. Državnom dječjem i folklornom festivalu 31. svibnja u Serdahelu. Na njemu su djeca iz Salante, Santova, Kerestura, Mlinaraca, Serdahela i Sumartona u prekrasnim narodnim nošnjama predstavila dio hrvatske kulture naših regija. Festival je peti put organizirala Hrvatska državna samouprava u suradnji s Hrvatskim kulturno-prosvjetnim zavodom „Stipan Blažetin” radi njegovanja folklornog bogatstva Hrvata u Mađarskoj u krugu mladih. Otvorio ga je predsjednik Hrvatske državne samouprave Ivan Gugan zahvalivši pedagogima i djeci na uloženom trudu glede čuvanja narodne baštine svojih predaka. Sudionicima se obratio i parlamentarni zastupnik Péter Cseresnyés, koji je istaknuo važnost njegovanja tradicija u svijetu globalizacije.

Svi zajedno na pozornici

Folklorno bogatstvo Hrvata u Mađarskoj njeguje se gotovo u svim naseljima u kojima živi hrvatsko stanovništvo u manjem ili većem broju, to je jedna od omiljenih aktivnosti zajednice. Ples, glazba i pjevanje već od male dobi zadovoljavaju djecu i upravo su zbog toga važan oblik narodnosnog odgoja u predškolskom razdoblju, pa i poslije. Učenice narodnih plesova u bilo kakvom obliku u dječjem vrtiću, osnovnoj školi ili u KUD-u djecu i mlade od najranije dobi senzibilizira za folklornu baštinu, a time i za hrvatsku kulturu općenito. Državni dječji i folklorni

festival upravo na to obraća pozornost, odnosno želi prezentirati stoljetno kulturno blago predaka koje prelazi s generacije na generaciju.

Serdahel je već godinama mjesto održavanja te manifestacije. Naime, nakon utemeljenja Hrvatskog kulturno-prosvjetnog zavoda „Stipan Blažetin” institucija je počela pomagati narodnosnim odgojno-obrazovnim ustanovama u osiguranju stručnjaka za poučavanje plesa i tambure. U početcima u dječje vrtiće i osnovne škole dolazila je učiteljica folklor iz Hrvatske i na kraju godine u sklopu festivala skupine bi predstavile naučene plesove i pjesme. Zbog pandemije prekinuto je poučavanje, a ponovno nije pokrenuto. Međutim, Zavod sad u keresturskoj i serdahelskoj osnovnoj školi osigura učitelja za poučavanje tambure. Prije pet godina festival je poprimio državni karakter i otada na njega stižu djeca iz raznih hrvatskih regija Mađarske gdje djeluju hrvatske odgojno-obrazovne ustanove. Ovogodišnji Državni dječji i folklorni festival okupio je više od sto sudionika iz triju hrvatskih regija – iz Bačke, Baranje i Pomurja. Prvo su se predstavile učenice 3. razreda Hrvatske osnovne škole „Katarina Zrinski”

Roditeljska zajednica serdahelskog dječjeg vrtića dala je sašiti narodnu nošnju za djecu

Keresturska djeca u publici

iz Serdahela s pomurskim popevkama koje je s njima uvježbala učiteljica Zlata Hederić. Djevojčice imaju vrlo lijep i čist glas kojim su ispunile cijeli dom kulture. Slijedile su pomurske melodije u izvedbi tamburaša iste ustanove pod vodstvom ravnatelja Zsolta Trojkóa. Hrvatske dječje igre omiljene su u dječjim vrtićima, djeca ih rado uvježbavaju.

Djeca iz serdahelskog dječjeg vrtića

U sumartonskom dječjem vrtiću hrvatske igre i plesove poučava Eržebet Hederić, odgojiteljica u miru, a uvježbavaju ih s djecom odgojiteljice Brigitta Tóth-Soós (voditeljica ustanove) i Luca Mismás. Za serdahelski dječji vrtić poučavanje hrvatskih plesova osigurava Mjesna samouprava Serdahela. Gordana Gujaš svaki tjedan drži narodni ples za mališane velike skupine, a koreografije s njima uvježbavaju odgojiteljice Eva Hederić (voditeljica ustanove) i Silvija Štric-Krimmel. U mlinaračkoj predškolskoj ustanovi voditeljica Gabrijela Prekšen poznaje mnoštvo hrvatskih igara i plesova jer već desetljećima pleše folklor te je od sta-

Tamburaši serdahelske osnovne škole

Program sumartonskog dječjeg vrtića

rih roditelja skupljala pjesmice, brojalice... Tako s kolegicom Žužanom Tátrai predaje tradiciju mladim naraštajima. U Osnovnoj školi „Nikola Zrinski“ u Keresturu u sklopu izvannastavnih aktivnosti poučava se narodni ples – ponajprije njeguju plesove pomurskoga kraja od kojih su nekoliko predstavili na festivalu. Pripremila ih je učiteljica Marija Vargović. Čim su se u šarenoj i raskošnoj narodnoj nošnji pojavila djeca iz Salante, odmah su se svi zainteresirali odakle su

došli, kakav će program prikazati. U Salanti Kulturno-umjetničko društvo „Marica“ okuplja ljubitelje folkloru od dječje do odrasle dobi. Udruga broji 70-ak članova, a među njima su i mnogi osnovnoškolci i srednjoškolci. O najmlađima se brine učiteljica Ramona Štivić, koja ih poučava ples, a ovaj su put predstavili baranjske plesove Hrvata u Mađarskoj. Učenici Hrvatske osnovne škole i učeničkog doma u Santovu pripremili su se s recitacijom i narodnim pjesmama. Učenica

Luca Faragó recitirala je pjesmu Tina Kolumbića „Kad se voli u školi“, a Željka Faragó i Regina Marković u raskošnoj santovačkoj narodnoj nošnji otpjevale su poznate šokačke pjesme „Na kraj sela“, „Marin je, majko“, „Vesela je šokadija“. Poslije njih slijedio je školski pjevački zbor s pjesmama santovačke brojalice Berberečke i gradišćanskim pučkim pjesmama pod vodstvom učitelja glazbe Zorana Barića. Učitelj Barić smatra važnim to da djeca počnu pjevati u što mlađoj dobi jer se tako razvija sluh i ritam. On se raduje tomu što u Santovu uspijeva pridobiti učenike za pjevanje. Na satu pjevanja i zbora uče pjesme iz svih hrvatskih regija, a velika mu je pomoć harmonika koju on sam svira. Djeca su na festivalu prikazala svu ljepotu plesova i pjesama svojih regija uz ra-

skaš i boje narodnih nošnji predstavljajući bogatu folklornu riznicu hrvatskoga naroda koja se čuva i njeguje i kod mladih naraštaja.

Vjerujem da nema ljepšega od onoga kad vidimo kako mladi s veseljem oblače narodnu nošnju svojih predaka i rado uče narodne plesove. Ako uz to još izvrsno govore hrvatski jezik, srce nam je puno. Takav primjer potvrđuju djevojčice Johana i Milena iz Salante koje plešu u Kulturno-umjetničkom društvu „Marica“ i s oduševljenjem na izvrsnom hrvatskom jeziku govore o folkloru. Svaka čast njihovim roditeljima, učiteljima i voditelju plesne skupine. To je jedan prekrasan, idealan primjer odgoja mladih naše hrvatske zajednice – obitelj, obrazovanje, civilna sfera kao temelji opstanka hrvatske narodnosne zajednice. Nadamo se da još imamo takvih idealnih primjera, a sigurno je da dječji festival kao i svi drugi hrvatski dječji programi jačaju u mladima osjećaj pripadnosti zajednici. Bilo bi lijepo kad bi se ta prekrasna priredba održavala vikendom kako bi mnogi odrasli imali mogućnost pogledati tu ljepotu i jačati se u hrvatskom zajedništvu sa svojom djecom.

Beta

Tijelovo i svečani ophod u Santovu

Okićeni oltar

Blagoslov oltara

Ovogodišnji prvopričesnici u procesiji

Tijelovo, svetkovina Presvetog Tijela i Krvi Kristove, slavi se u četvrtak odnosno u nedjelju nakon blagdana Presvetog Trojstva. Time započinje Tijelovska osmina koja završava blagdanom Presvetog Srca Isusova. U santovačkoj župi Tijelovo je proslavljeno 2. lipnja nedjeljnim misnim slavljinama na mađarskom i hrvatskom jeziku te procesijom. Već po tradiciji svetkovina je između dvije mise proslavljena zajedničkom procesijom hrvatskih i mađarskih vjernika, ophodom četiriju okićenih oltara postavljenih oko crkve uz čitanje evanđelja, molitvu i blagoslov s Presvetim oltarskim sakramentom. U procesiji su sudjelovali i ovogodišnji prvopričesnici, koji su posipali put Presvetog oltarskog sakramenta ružinim laticama. Već po tradiciji od četiri postavljena oltara na četiri strane svijeta dva su bila hrvatska i dva mađarska. Po nasljedstvu svake godine kite ih iste santovačke obitelji i njihovi pomagači. Tako je bilo i ove godine...

S. B.

BAJA – Institut za narodnosne i strane jezike Visoke škole Józsefa Eötvösa u Baji 24. lipnja od 10 do 18 sati 31. put je organizirao Ljetnu akademiju. Uz kontinuirano obrazovanje koje seže u dugu povijest nudi mogućnost stručnog usavršavanja učiteljima njemačke i hrvatske narodnosti te učiteljima engleskoga jezika, odgajateljima u dječjim vrtićima i studentima visokog obrazovanja. Na Ljetnu akademiju moglo se prijaviti ispunjavanjem prijavnice do 26. svibnja. Svrha je programa predstaviti suvremene pedagoške metode i tehnike čija praktična primjena može pomoći polaznicima u odgojno-obrazovnom radu. Posjetitelji ljetnog tečaja mogu se obogatiti korisnim idejama priznatih predstavnika struke pridonoseći proširenju i obnovi metodike. Ljetna akademija izvrsna je prilika za izgradnju odnosa, razmjenu dobrih praksi, razgovore te razgledavanje i kupnju stručnih materijala koje donose izlagači.

Ovogodišnje glavne teme bile su: umjetna inteligencija u nastavi jezika (plenarni govornik Tibor Prievara, mađarski pionir digitalnog obrazovanja, jedan od osnivača TanárBloga), narodnosni identitet, tehnike komunikacije i suradnje, inkluzivna pedagogija, prilike za kulturnu senzibilizaciju, doživljajna pedagogija. Konferencija je započela plenarnim predavanjem nakon čega su uslijedila paralelna predavanja i radionice u četiri sekcije. Tijekom događanja sudionicima je bio osiguran konferencijski paket, sudjelovanje na predavanjima i radionicama, osvježanje tijekom dana, sendvič za ručak. Također je bilo moguće kupiti stručne materijale na licu mjesta.

S. B.

I. GASTRO-PIKNIK NACIONALNIH MANJINA U ŠIKLOŠU

U perivoju šikloške tvrđave u suorganizaciji grada Šikloša i Hrvatske samouprave Šikloša 1. lipnja 2024. održan je proljetni piknik kako bi se prikazala gastronomska kultura nacionalnih manjina koje žive u tome naselju.

Na manifestaciji svoje su delicije pripremali pripadnici njemačke, romske, srpske i hrvatske manjine te razne civilne udruge koje su i kulturnim programom doprinijele obogaćivanju sadržaja. Natjecanju je pristupila Udruga „Kupusara“ iz Donjeg Miholjca, grada prijatelja, čiji su vrsni članovi pripremili specijalitet *kupus kalju*, a gostima ponudili i tradicionalne slavonske kolače.

Natjecanju se pridružilo osam ekipa, a nagrade su se dijelile u pet kategorija: Najbolja rakija, Najljepša nošnja, Najljepše pripremljen stol za doček gostiju, Najbolje kobasice, Najbolje jelo pripremljeno u kotliću.

Organizatori su osigurali meso i svu potrebnu opremu, dok su članovi ekipa trebali

Zajedničke pripreme

Ekipa mjesne hrvatske samouprave

Pehari za najbolje

Timea Bockovac i Gábor Riegl

u zadanom vremenskom roku pripremiti domaća tradicionalna jela po izboru.

U poslijepodnevnom satima upriličen je nastup KUD-a „Tanac“ koji je privukao brojne posjetitelje. Nakon nastupa svi su gosti imali mogućnost kušati pripremljena jela.

Hrvatska samouprava grada Šikloša osvojila je nekoliko nagrada:

I. nagradu

za najbolju rakiju (*šljivovicu*)

I. nagradu

za najbolje jelo pripremljeno u kotliću (*grah s kupusom i mesom, najzaslužnija glavna kuharica Rita Sipos*)

III. nagradu

za najljepše pripremljen stol te za nadijevanje kobasica.

Priredba je prošla u veselom i vedrom raspoloženju, a popraćena je pohvalnim komentarima sudionika i gostiju. Stoga organizatori razmišljaju o nastavku 2025. godine.

Timea Bockovac

Foto: Facebook – Gábor Riegl

Dan djece u Katolju

U organizaciji Mjesne samouprave Katolja održan je Dan djece u dvorištu mjesnog Doma kulture. Ušavši u dvorište, djeca su bila očarana velikim dvorcem na napuhavanje. Dok su se ona penjala i spuštala, vrijedne ruke pripremale su im sendviče s maslacem i salamom te s mašću i lukom uz narezanu papriku i krastavce. Nije izostao ni sok. To su pojeli došavši na zabavu.

Istodobno su se u dvorištu doma kulture našgale krušne peći u kojima su se pekle različite pizze. Nije izostalo ni puhanje balona, a

ni crtanje na njih te bojenje lica onim mališanima koji su to željeli. Nakon igre slijedilo je iznenađenje uz harmoniku s harmonikašem Benceom Szókeom s kojim se i pjevalo. A zatim su svi skupa pekli langoše za djecu koja su s nestrpljenjem čekala u dugom redu kako bi pojela to omiljeno jelo mladih i starih. Jer nema boljeg od toplog langoša. Na pozornicu se popeo glumac „Čarobnjak“ i svi koji su željeli, i djeca i odrasli, mogli su nastupiti s njim. Pekao se i pravi domaći kruh koji se mogao jesti s pečenim mesom. Veselju toga dana nije bilo kraja, baš kako i priliči Danu djece.

Guganka

Projekcija filma „Zemljak“ u Croatici

„Iznimna mi je čast biti danas među vama. Oduševljen sam i počašćen ovom promocijom. Bez kulture, jezika i tradicije gubimo svoj identitet. Upravo ste vi u Croatici čuvari kulture“, započeo je svoj govor autor filma „Zemljak“ Peter Pecotić, Australac hrvatskih korijena.

Peter Pecotić

Okupljeni su 23. svibnja u multimedijskoj dvorani Croatice imali priliku pogledati zanimljiv i dirljiv film koji je započeo kao etnografska odiseja po Australiji. Istražuje utjecaj hrvatske baštine na australski identitet te kazuje o potomcima Hrvata koji su na tamošnjim plantažama šećerne trske radili sredinom prošloga stoljeća. Nakon Pecotićeve slučajnog susreta s Josephom Williamsom, odnosno Josephom Orlovićem,

aboridžinskim lokalnim umjetnikom koji je doznao da ima hrvatske korijene, priča miješana smjer. Životna je to priča puna emocija o susretu oca i sina nakon 40 godina, priča o umjetnosti, hrvatskim iseljenicima, prijateljstvu i zajedništvu Hrvata u Australiji. Redatelj Peter Pecotić istaknuo je da se ponosi svojim hrvatskim korijenima, koji su po ocu s Korčule i po majci s Pelješa. Otkrio je kako je prešao desetak tisuća kilometara tijekom pandemije COVID-a jer je njegov profesionalni posao bio zaustavljen. Vozeći sjevernom Australijom, istraživao je živote hrvatskih starosjedilaca i useljenika. Brojna su, kako kaže, zanimljiva i autentična svjedočanstva dokumentirana u filmu, a životno iskustvo i radost tijekom rada na njemu su nemjerljivi.

Autor Pecotić ispričao je kako je Korčulu prvi put posjetio kao jedanaestogodišnjak, a to je iskustvo za njega bilo „pozitivan šok“. Oduševilo ga je gostoprimstvo, prisnost i način razmišljanja stanovnika. Dodaje: „Ja sam odrastao u kulturi kulta ja, bilo je neobično što me na Korčuli nitko nije pitao tko sam ja, nego čiji sam. To znači da su moji predci važni i razlog su za to što sam ja danas.“ Nakon posjeta Korčuli Pecotić kaže da je sanjao neobičan san: šetao je po australskoj obali, skrenuo na zavoju i našao se na Korčuli. To sanjanje domovine njegovih roditelja ukazuje na njegovu povezanost i važnost naših korijena.

U organizaciji Hrvatske matice iseljenika film „Zemljak“ putuje ne samo Hrvatskom nego i diljem Europe i na taj način autora Pecotića „vraća kući“.

Prigodnim govorima prisutnima su se obratili veleposlanik RH u Mađarskoj dr. sc. Mladen Andrić, ravnateljica Nefitnog poduzeća za informativnu, kulturnu i izdavačku djelatnost „Croatica“ Timea Šakan-Škrin te uime Hrvatske matice iseljenika zamjenik ravnatelja Ivan Tepeš.

Kršul

TRENTAK ZA PJESMU

Drhtajuć pišem

Drhtajuć pišem aš znam to kako je
Kad pero na nagli iz ruke ispalo je
Za nas na nagli, preneglo i za vsenek
Ostalo je na podu prašnom zauvijek.

Ov dan je tužan, more bit za ljeto dan
Neću ni uptit da čiji je spomendan
Danas ali dopusti da te imam blizu
Da se spominjem lipih leta u nizu

Grubno je vrime odleti i ne stane
Šećem se i gledam prastare stane
Nij ih čuda tiho oni se zgubljadu
Tiho moje misli kipiće ubraćadu

Album je star ali kipići još starji
Vrnu me u čas za nas malo veseliji
Ziz vana malo ciega, jedan spao mi je
Z rukom ga zdignem toplina oblije

Tiho da se ne čuje da se ne vidi
Kad mi suza kane va očima ka sidi
To j ona vidim ju čisto zaistinu
Tiho, lahko puhni i pusti tu prašinu.

Franjo Pajrić

Ivan Tepeš, Timea Šakan-Škrin, Mladen Andrić

DAN MUZEJA U PRISIKI

Zbirka sakralne umjetnosti Hrvata u Mađarskoj, koja djeluje u Dumovićevoj kući u Prisiki, 18. svibnja 2024. obilježila je Dan muzeja. Toga je dana otvorena privremena izložba etnografskog odjela Muzeja „Janus Pannonius” pod nazivom „Cvjetovi koji vječno cvatu” – izbor iz ostavštine sestara Tereze i Júlije Zsolnay. Izložene su kapice, keramika Zsolnay i slike. U nazočnosti publike koju je pozdravio ravnatelj muzeja u Priski dr. sc. Andrija Handler izložbu je pozdravnim riječima počastio počasni konzul Republike Hrvatske u Velikoj Kaniži dr. Attila Kos. Stručno otvaranje izložbe povjereno je glavnom muzeologu i voditelju Etnografskog odjela Muzeja „Janus Pannonius” Istvánu Burjánu. Pri prikazu izloženih ekspozicija sudjelovao je i etnolog Muzeja u Priski dr. sc. Šándor Horvat.

Nakon razgledavanja izložbe nazočni su imali priliku pogledati program „Biseri hrvatske i mađarske poezije”, tj. glazbeno-književno popodne s glumcem Stipanom Đurićem i pijanistom Szabolcsem Hegedűsem.

„Cvjetovi koji vječno cvatu” – izbor iz ostavštine sestara Tereze i Júlije Zsolnay naziv je gostujuće izložbe pečuškog Etnografskog odjela Muzeja „Janus Pannonius” o obitelji Zsolnay i njihovim vezama s narodnom umjetnošću, o etnografskoj kolekciji Tereze Zsolnay, o vrijednostima narodnih motiva u primijenjenoj umjetnosti i o jednom iznimnom predmetu: kapticama, koje su najstariji predmeti iz zbirke Zsolnay. Ova izložba, čiji koncept autorski potpisuju Noémi Neichl, István Burján i Katalin Sárközi, nastala je 2021. godine i već je gostovala u Muzeju Slavonije u Osijeku i Gradskom muzeju u Vukovaru 2022., u Vácu 2023. i sad u Prisiki 2024. godine. U svojem sakupljačkom radu brojne su tekstile sestre Zsolnay skupile u hrvatskim selima u Baranji, a motive s njih primjenjivale su na keramici Zsolnay. Sestre Zsolnay motive iz narodne umjetnosti upotrebljavale su kao inspiraciju za svoje proizvode u tvornici Zsolnay, a seoski se duh odražavao na svjetski poznatim predmetima od porculana i tako postao primijenjena umjetnost.

Osnivanje zbirke Tereze Zsolnay, koja je većinom sadržavala narodni vez i keramiku, može se datirati u sredinu 1870-ih, kad je počela s prikupljanjem u bošnjačkom kvartu Pečuha. Kvart grada zvao se Poturluk – što je podnožje današnjeg brda Havihegy, područje oko izvora i doline ušća potoka Tettye. Pretpostavlja se da je ime dobio po svojim nekadašnjim stanovnicima, po „poturicama”, Bošnjacima koji su za vrijeme osmanske vladavine izdali svoju vjeru i prešli na islam. Znaatan dio etnografske ostavštine Tereze Zsolnay čine nošnje koje predstavljaju hrvatsku etničku skupinu u Baranji: Šokce i Bošnjake. Zbirka u velikom broju sadržava i predmete koji se povezuju s drugim etničkim skupinama, pa tako i s mađarskom, i to ne samo s područja Baranjske županije nego i s raznih područja Karpatskog bazena.

Izložene kapice samo su izbor od više stotina, iz više perspektiva jedinstvenih oglašiva koja pripadaju istom tipu. Taj je dio zbirke stariji i po tehnici izrade i po vrsti upotrijebljena materijala, koji je jako arhaičan te zasigurno stariji od prosječno već poznate etnografske građe iz 19. stoljeća. Štoviše, kapice odudaraju i od tipova kapica koje su dosad već obrađene u Muzeju „Janus Pannonius” jer imaju drukčiji kroj i mogu se usporediti jedino s kapticama bačkih Šokaca. Riječ je o kapticama kod kojih su korištene tekstilne boje prije pojavljivanja anilina (tvorničke boje) te je vrlo vjerojatno da na sebi nose motive s balkansko-turskim utjecajem iz doba renesanse.

Naslov „Cvjetovi koji vječno cvatu” simbolizira trajnu vrijednost narodne umjetnosti misleći pritom na vezene ornamente koji ukrašavaju ženske kapice, a koji su i iz višestoljetne perspektive još uvijek u najljepšem cvatu. Naslov se istodobno odnosi i na žene koje su nekad davno nosile te kapice kao izričaj ženstvenosti. Narodna kultura cvijet izjednačava s djevojkom, ženom, najčešće se u narodnom izričaju i pjesmama pojavljuju kao ruže, ljubičice, tulipani. I same su sestre Zsolnay, Tereza Zsolnay i Júlia Zsolnay, „cvjetovi koji vječno cvatu” jer

njihov rad, umjetnost i ostavština još i danas imaju veliku vrijednost.

Ime Zsolnay važno je za Pečuh, ali i za cijelu Europu. Tereza je još 20 godina prije osnivanja mađarskog nacionalnog Etnografskog muzeja počela skupljati kapice, a njezina sestra Júlia bila je prva koja je kistom oslikala ne samo kapice nego i cijele nošnje. Tereza je bila prva etnologinja. Ona je kapice skupljala zbog čudesnih motiva koji se pojavljuju na njima, a koji nam prikazuju nekadašnji život i materijalnu baštinu Mađara, te ih preslikala na keramičke posude. Tako je od tekstila, takoreći slučajno, napravila veliko etnografsko čudo, što je etnologinja jako važno jer su to prvi službeni dokumenti koji su dospjeli u muzeje.

U zbirci sestara Zsolnay prikupljeno je 10 000 predmeta različite tekstilne građe i ručnog rada te 150 keramičkih predmeta koji vjerno prikazuju bogatstvo primjena narodnog stvaralaštva i ornamentike. Ta je građa u prosincu 1949. godine dospjela u pečuški Etnografski muzej kad ju je Margita Mattyasovszky-Zsolnay dala na pohranu, dajući tako temelj za drugu najveću zbirku narodnog tekstila u Mađarskoj. Ornamentika kapica bila je inspiracija za ukrašavanje svjetski poznate keramike Zsolnay.

Branka Pavić Blažetin

Bogatstvo...

U prisikom muzeju

Jedan jezik, dvije škole, bezbroj uspomena

HOŠIG i zagrebačka Osnovna škola Ante Kovačića već gotovo tri desetljeća uspješno surađuju. U okvirima toga prijateljstva ostvaren je niz međusobnih posjeta i učenika i nastavnčkog vijeća. Od 14. do 17. svibnja HOŠIG je ugostio 15 učenika i dvije nastavnice, Jelenu Cvrlje i Ivanu Pavić, iz prijateljske zagrebačke škole. Trudili su se pružiti im nezaboravne trenutke, predstaviti ljepote Budimpešte i njezine okoliše. Uz razgledavanje grada posjetili su zoološki vrt, brodarili Dunavom i posjetili dvorac u Gödöllőu.

Učenici iz Zagreba u Budimpešti

Učenici 5. i 6. razreda tijekom boravka u Zagrebu, od 21. do 24. svibnja, upoznali su znamenitosti hrvatskog glavnog grada, imali prilike pratiti rad Hrvatskog sabora i sudjelovati na edukacijskom izletu u Karlovcu. U Karlovcu su posjetili Nikola Tesla Experience Center, koji je posvećen geniju elektriciteta. Preko igranih filmova doznali su pojedinosti o Teslinu djetinjstvu u malom ličkom mjestu Smiljanu, njegovu odrastanju i školovanju u Karlovcu. Iskušali su levitirajuće tablete i deset metara visoku statu u čiji je prst ugrađena Teslina zavojnica koju možete dodirnuti i osjetiti čaroliju elektriciteta. Aquatica (slatkodni akvarij u Karlovcu) predstavlja floru i faunu hrvatskih rijeka i jezera, geološku prošlost, tradicijsku kulturu i povijest porječ-

Hošigovci u Zagrebu

Uvijek učimo nešto novo

ja četiriju karlovačkih rijeka. Učenici su razgledavali bogatstvo života u rijekama i jezerima odnosno primjerke više od stotinu slatkodnih ribljih vrsta, od čega 40-ak endemskih.

Zahvaljujemo na financijskoj potpori Hrvatskoj samoupravi Budimpešte, Hrvatskoj samoupravi XVI. okruga, Hrvatskoj samoupravi Čepela i Zakladi HOŠIG-a. Suradnja i prijateljski susreti s ustanovama i institucijama matične nam domovine produbljuju u djeci osjećaj pripadnosti hrvatskoj manjini te će djeca tako hrabrije i sigurnije rabiti hrvatski jezik.

Izvor: Facebook – HOŠIG

„Kosci kosiju“ i folklorni susret u Šenkovcu

Udruga Ivana Perkovca i KUD „Mihovil Krušlin“ iz Šenkovca uz podršku TZ-a Savsko-sutlanske doline te pod pokroviteljstvom Općine Brdovec organizirali su 12. međunarodnu manifestaciju „Kosci kosiju“ i folklorni susret s kulturno-umjetničkim društvima iz Hrvatske te gostima iz Slovenije i Mađarske.

Manifestacija je pokrenuta prije 12 godina i otada je stekla popularnost među brojnim udrugama te u okolnim mjestima. Danas je već prerasla u turističku atrakciju... Na susretu su sudjelovali Hrvati iz Bizonje. Naselja Bizonja i Šenkovac su pobratimljena naselja.

Ovo vrlo zanimljivo i tradicionalno natjecanje u košnji trave kosom, kako se nekad radilo, nastoji otrgnuti zaboravu nekadašnji način života i rada. U natjecanju je sudjelovalo nekoliko ženskih ekipa i petnaestak muških, a pobjedu je odnijela ekipa kosaca iz mađarskog mjesta Bizonja, gdje Hrvati žive duže od 500 godina, a još uvijek velik dio njih govori materinski jezik.

Nakon košnje manifestacija se nastavlja folklornim susretom u kojem su mnogobrojni posjetitelji uživali u pjesmama i plesovima gostujućih KUD-ova, a svi su se mogli okrijepiti dobrim vinom i težačkom hranom kakva se u ono vrijeme jela. Bilo je tu ocvrkih, žganaca, odličnog graha i raznih domaćih specijaliteta. Vrijedne

Kosci iz Bizonje

udruge na štandovima su pokazale čime se sve bave i što proizvode, a najvažnije je bilo druženje. Ono se u odličnom raspoloženju uz glazbu i ples nastavilo do dugo u noć.

Foto: Jasna Horvat • Branka Pavić Blažetin

KOD PERUŠKE MARIJE

Kod kapele Peruške Marije u židanskoj lozi, neposredno oko nje, postavljeni su kipovi različitim svetcima, a pod vedrim nebom ondje se održavaju i svete mise.

A tko nije čuo za dječji i omladinski vjerski kamp kod Peruške Marije koji se u židanskoj lozi održava više od 30 godina pod zaštitom Peruške Marije? Pokrenuo ga je židanski župnik Štefan Dumović. On je i ove godine 26. svibnja služio svetu misu sa subraćom svećenicima u čast lovcima. Propovijed je držao kanonik Antal Németh, koji slavi dijamantni jubilej, uz koncelebraciju svećenika Antona Kolića i Miklósa Szabóa. Svetu misu pjevao je židanski Zbor „Peruška Marija“.

Hodočasničko mjesto Peruška Marija nalazi se na graničnom putu Kisega, Hrvatskoga Židana i Prisike. Vlasnik te loze bio je mađarski grof Zsigmond Berchtold, koji je 1866. godine sa svojim sinom Lipótom išao

Hodočasničko mjesto Peruška Marija

u lov. Prema legendi u tom se lovu izgubio grofov sin koji je imao svega tri godine. Tražili su ga tri dana i našli ga živa i zdrava pod jednim hrastom na kojem je visio Marijin kip. Grof Berchtold iz zahvalnosti je naredio da se na tom mjestu svake godine na taj dan mora služiti sveta misa. I tako Peruškoj Mariji počinju hodočastiti vjernici iz brojnih sela. Svake godine prve nedjelje lipnja kod Peruške Marije okupe se lovci i šumari, a

prve nedjelje srpnja vatrogasci, dimnjačari, graničari, ali i vojska i policija. U kolovozu je mjesto susreta mladih. Nakon Drugog svjetskog rata, od 50-ih godina prošloga stoljeća, prestala su hodočašća, ali je 1983. godine put do Peruške Marije ponovno otvoren. Zatim je 1994. godine ondje izgrađena kapelica svetoga Huberta. Od te se godine na tom mjestu organizira i Peruški tabor.

Foto: Ádam Tarsoly • Branka Pavić Blažetin

PODRAVSKE VEČERI U ZNAKU TRADICIJE

„Dani otvorenih vrata“ ime su serije priredaba kojom Kulturni i sportski centar „Josip Gujaš Džuretin“ nizom zanimljivih i poticajnih sadržaja u znaku tradicije želi približiti svoju ustanovu Hrvatima u Podravini i šire. Tako je 14. lipnja u sklopu drugog programa navedene serije priredaba u martinačkom domu kulture i na dvorištu Kulturnog i sportskog centra „Josip Gujaš Džuretin“ održana radionica i igre za djecu s odgajateljicama iz mjesnog narodnosnog hrvatskog vrtića Reginom Várnai i Katom Begovac. Moglo se tu bojiti, praviti puža, a potom se natjecati s njime, skakati u džaku, nositi jaje u žlici...

Zajednički ples

Koliko su bogate bakine škrinje, znali smo i dosad, ali sad je jedna i otvorena. Nakon igara na otvorenome za najmlađe zainteresirani su mogli nazočiti programu „Iz bakine škrinje“. Otvorivši je, v. d. ravnateljica Kulturnog i sportskog centra „Josip Gujaš Džuretin“ Vesna Velin uz pomoć čuvarice baštine podravske Hrvata Ruže Bunjevac pozdravila je sve okupljene. Dok je Ruža Bunjevac pokazivala kako treba obući podravsku narodnu nošnju te predstavljala sve dijelove nošnje, Réka Keszthelyi isplela je „futke“

Baština

Oblačenje djevojke

kako bi se predstavila i jedna frizura. Teta Ruža, rodom Martinčanka s lukoviškom adresom, obukla je Herminu Kanász. Nakon svega slijedila je plesačnica uz tamburaše koja je potrajala do deset sati. Svi, i djeca i mladi i oni malo stariji, uživali su u plesačnici koju je vodila Vesna Velin.

Prvi program spomenute serije programa održan je 22. ožujka. Tad je, uoči Uskrsa, održana uskrсна radionica koju su vodile odgajateljica Regina Várnai i Ruža Hum iz Križevaca. One su tad pokazale kako pisati pisanice. Uz to spremala su se i tradicijska jela (sirom kolači, pereci i debeli kolači) uz pomoć Kristine Šimara, Irenke Kraner i Zoltana Solge. Još su dva programa predviđena u drugom dijelu 2024. godine, 13. rujna i 22. prosinca.

Program se ostvaruje uz potporu Ureda premijera (Fond „Gábor Bethlen“) i Središnjeg državnog ureda za Hrvate izvan Republike Hrvatske.

Branka Pavić Blažetin

MARTINCI – Kulturni i sportski centar „Josip Gujaš Džuretin“ u Martincima 11. lipnja posjetili su učenici 5. razreda pečuške Hrvatske osnovne škole „Miroslav Krleža“. Oni su sa svojom razrednicom Lidijom Stanić i odgajateljicom Tünde Somogyi proveli razredni izlet u Podravini. Iskoristili su boravak u Podravini za to da posjete Kulturni i sportski centar „Josip Gujaš Džuretin“. U centru su imali priliku pogledati i isprobati kako se prave *sirom kolači*, što im je demonstrirala Kristina Šimara. Upoznali su se sa značajkama podravske narodne nošnje te su posjetili i martinačku crkvu svetog Martina. Do Martina i natrag do Starina, gdje su bili smješteni, došli su biciklima.

Foto: JGDŽ

Mala stranica

U KISELJAKU U UZVRATNOM POSJETU UČENICI OSNOVNIH ŠKOLA IZ MAĐARSKE I HRVATSKE

U sklopu projekta uspostave i jačanja suradnje u području obrazovanja i kulture

Prije nepunih desetak godina, 2015. godine, uspostavljen je projekt suradnje na polju obrazovanja i kulture te njegovanja materinskog jezika između osnovne škole iz Kiseljaka i Osnovne škole „Mihovil Naković” iz Koljnofa. Projektu se u međuvremenu, 2018. godine, pridružila i Osnovna škola „Stjepan Radić” iz Božjakovine kraj Dugog Sela u Republici Hrvatskoj. Od 22. do 25. travnja 2024. u Kiseljaku je ostvaren susret.

Projekt je jedan od plodova višegodišnjih prijateljskih odnosa općina Kiseljak i Koljnof. Pridruživanjem su ga dodatno obogatili i učenici Osnovne škole „Stjepan Radić” iz Božjakovine u Hrvatskoj. Oni također sa školskim kolegama iz Kiseljaka u središnjoj Bosni pomažu svojim vršnjacima iz Mađarske obnoviti te unaprijediti znanje materinskog jezika jer u Koljnofu živi brojna zajednica gradišćanskih Hrvata.

Zajedno

Ciljevi projekta usmjereni su na jačanje prijateljskih odnosa među državama, gradovima, učenicima i djelatnicima škola, promociju kulturnih vrijednosti i tradicije te na edukativne i kreativne radionice i praćenje nastave na hrvatskom jeziku.

U Kiseljak je, potvrdila nam je ravnateljica Osnovne škole Kiseljak Marijana Kobačić, doputovala skupina koja broji 24 učenika, 12 iz Osnovne škole „Mihovil Naković” iz Koljnofa te 12 iz Osnovne škole „Stjepan Radić” iz Božjakovine s nastavnicima i ravnateljima.

„U četiri dana, koliko borave ovdje kao naši gosti, obišli smo Sarajevo, Kreševo (gdje su posjetili muzej Franjevačkog samostana), zatim Mostar i Međugorje. Naši su gosti u uzvratnom posjetu jer smo mi u Mađarskoj bili prije pandemije, a u Hrvatskoj prošle godine. U pitanju je jedna zaista plodonosna suradnja na polju obrazovanja, ali i očuvanja tradicijske kulture našeg hrvatskog

U Mostaru

naroda. Učenicima iz Mađarske osobito je važno obnoviti i unaprijediti znanje hrvatskog jezika”, pojasnila je ravnateljica Kobačić.

Blago suvenira

Učenici osnovnih škola u Mađarskoj i Hrvatskoj bili su smješteni u obiteljima na području općine koja im je domaćin. Projekt kao i boravak učenika u Kiseljaku podržali su Općina Kiseljak na čelu s načelnikom Mladenom Mišurićem Ramljakom, predsjednica Federacije BiH Lidija Bradara, ministarstvo obrazovanja Srednjobosanske županije kao i nekoliko tvrtki s područja koje su se pobrinule za to da gosti iz Mađarske i Hrvatske iz Kiseljaka i BiH odu ne samo s lijepim uspomjenama nego i s prigodnim darovima. Oni će ih podsjećati na grad mineralne vode te BiH, njezine prirodne ljepote te kulturne i povijesne znamenitosti.

Izvor: artinfo.ba

Pomurski hrvatski piknik u Letinji

Hrvatska samouprava Letinje od 2007. godine priređuje Hrvatski pomurski piknik radi jačanja zajedništva u regiji. Ove su se godine 1. lipnja u parku letinjskog dvorca Sapary na pikniku okupile družine i kuhale razna jela, razgovarale, veselile se, baš kako to inače biva na pikniku. U večernjim satima Nostalgija bend (Jenő Auer, Martin Friman, Tamás Vlačić i Ferenc Varga) održao je koncert u spomen na pokojne svirače „Sumartonski dečki” i pobrinuo se za ugođaj nekadašnjih hrvatskih balova. U ime organizatora sudionike piknika pozdravila je predsjednica letinjske hrvatske samouprave Marija Đuric, a okupljenima se obratio i parlamentarni zastupnik Péter Cseresnyés naglasivši važnost druženja na kojima se njeguje prijateljstvo žitelja s obiju strana Mure.

Hrvati iz Letinje s prijateljima iz Hrvatske

„Hrvatski pomurski piknik u gradu ima dugu tradiciju. Pokrenuo ga je prvi sastav hrvatske samouprave, a mi smo zadržali dobru tradiciju jer smo vidjeli da su u današnjem svijetu, kad ljudi nemaju vremena za prave ljudske odnose, vrlo potrebne takve priredbe. To je priredba na kojoj se okupljaju Hrvati s jedne i druge strane granice, a i Mađari, te uživaju u zajedničkom kuhanju i slušanju dobre hrvatske glazbe dok se družu”, rekla je u ime organizatora predsjednica Hrvatske samouprave Letinje Marija Đuric. Na dvorištu dvorca u prijedodnevnom satima eki-

Nostalgija bend

pe su počele kuhati razna jela: paprikaš od svinjetine, gulaš od govedine, grah sa zeljem, zelje s mesom, roštilj... Sve kako bi svi sudionici uživali u ukusnim jelima. Svatko od njih imao je neki tajni recept, posebne začine.

U gulašu letinjske hrvatske zajednice izmiješali su se razni mađarski i hrvatski proizvodi. Meso i paprika bili su iz Mađarske, a drugi dodatci iz Hrvatske. Tako je

to postao međunarodni gulaš. U letinjsku hrvatsku zajednicu svaki se put uključuju prijatelji iz Hrvatske i na kulturnim i na vjerskim programima. Naime, često su na mađarskoj strani radi svojih vinograda koji se nalaze u blizini pomurskoga grada. Ekipa iz Sumartona ni jedne godine ne propušta pomurski piknik. „Rado se pridružimo Hrvatima u Letinji. Zapravo, oni su iz naših naselja, predsjednica Marija iz Sumartona, i mnogi drugi, a ima ih i iz Serdahela. Oni su se zbog posla prije nekoliko desetljeća preselili u Letinju, ali vezu sa svojim rodnim selom nisu prekinuli, prijateljstva su ostala. Na pikniku nam se pridruže i drugi, jačamo se u zajedništvu i barem tog dana imamo vremena za druge. Jako mi je drago da ćemo se prisjetiti i naših svirača koji su nekad svirali balove, druženja, ali nažalost više nisu živi. S ovim

druženjem i sviranjem njihovih pjesama prisjetit ćemo se i njih”, rekao je Stjepan Radnai iz Sumartona.

Na koncertu Nostalgija benda okupilo se mnogo zainteresiranih. Agneza Vlačić Kuštor uživala je u odličnoj glazbi i svoju unučicu odjenula u hrvatsku narodnu nošnju želeći time istaknuti hrvatske korijene svoje obitelji.

Beta

Obitelj Vlačić Kuštor

HODOČAŠĆE MLADIH U MEĐUGORJE

Na brdu Križevac

U suorganizaciji Hrvatske državne samouprave i Zbirke sakralne umjetnosti Hrvata u Mađarskoj treći je put organizirano zajedničko državno hodočašće mladih sudionika iz svih regija Mađarske gdje žive Hrvati. Cilj je projekta jačanje katoličke vjere hrvatske zajednice i zajednička molitva mladih hodočasnika u Međugorju. Skupina mladih krenula je na putovanje 9. svibnja s postajom u Đakovu kod katedrale svetog Petra, a hodočašće je završilo 12. svibnja. Četverodnevno hodočašće proteklo je u zajedničkoj molitvi krunice, križnom putu i pjevanju duhovnih pjesama na gitari i harmonici, duhovnoj obnovi te penjanju na Brdo uka-

U Međugorju

U Đakovu

zanja u noćnim satima, hodočašću na brdo Križevac, hrvatskoj svetoj misi i liturgiji te izletima u Mostar, na vodopad Koćuša, u Blagaj i Sarajevo. Na hodočašću s mladima bili su predsjednik HDS-a Ivan Guban te državni tajnik za vjerske i narodnosne odnose Miklós Soltész.

BUDIMPEŠTA – U Budimpešti je 9. svibnja 2024. održana 111. znanstvena konferencija o gospodarskom i socijalnom razvoju pod naslovom „Stvaranje jedinstvenog temelja za održivi razvoj: interdisciplinarnost u istraživanju i obrazovanju” uz sudionike sa Sveučilišta „István Széchenyi” (Győr), Sveučilišta Sjever (Varaždin/Koprivnica), Fakulteta za menadžment u Varšavi, Fakulteta prava, ekonomije i društvenih znanosti Sveučilišta Muhameda V. (Rabat), Visoke škole za trgovinu i menadžment Sveučilišta Abdelmaleka Essadija (Tanžir), Međimurskog veleučilišta u Čakovcu i Istraživačkog centra za upravljanje, konkurentnost i javne politike Sveučilišta Aveiro. Uvodno su govorili glavni organizatori Domagoj Cingula i prof. dr. sc. Zoltán Baracska i te veleposlanik Republike Hrvatske u Mađarskoj dr. sc. Mladen Andrić. Pohvalivši inicijativu i hrvatsko sudjelovanje, istaknuo je kako znanstvene zaključke ne treba zadržati jedino u akademskim krugovima, nego ih treba prenositi i onima koji kreiraju javne politike i donose političke odluke, napose u doba u kojem se traga za provedivim vizijama održivog razvoja.

Izvor: mvep.gov.hr

Odmor u molitvi

Projekt „Hodočašće mladih u Međugorje 2024.” ostvaren je uz potporu Središnjeg državnog ureda za Hrvate izvan Republike Hrvatske i Fonda „Gábor Bethlen” (NKUL-KP-1-2024/3-000428).

Foto: Lilla Trubics
Izvor: Facebook – HDS

Nogometni turnir „In memoriam Stipan Pančić“ i Hrvatski kulturni dan

U organizaciji Hrvatske samouprave Budimpešte i Udruge Hrvata grada Budimpešte i okolice 8. lipnja u Sportskom kompleksu „Zoltán Varga“ održan je 27. hrvatski nogometni turnir koji posljednjih 17 godina nosi naziv „In memoriam Stipan Pančić“. U kulturnom dijelu programa nastupila je Hrvatska izvorna folklorna skupina.

Svi sudionici

Stipan Đurić, Joža Takač i Branko Kovač

Na sportskom susretu koji je okupio brojnu publiku uz domaćine su sudjelovale ekipe iz Dušnoka, Santova, Trogira i Zale. Treće mjesto postigla je momčad Zale, drugo Budimpešta, a pobjednička je ekipa iz Dušnoka. Najviše pogodaka postigao je József Jagiczka iz Dušnoka, najbolji igrač bio je Tamás Karbulák iz budimpeštanske ekipe, a najboljim vratarom proglašen je Krisztián Tóth iz Dušnoka. Sudci na utakmicama bili su László Varga i Branko Kovač. Nakon odigranih utakmica uslijedio je zajednički ručak i veselo druženje.

Predsjednik Hrvatske samouprave Budimpešte Stipan Đurić svim sudionicima turnira uručio je majice, spomenice i nogometne lopte. Priredbu su poduprli Hrvatska samouprava Novog Budima te Hrvatske samouprave X., XII. i XIII. okruga. *Kršul*

ZAHVALA

U ime podravskih Hrvata, njih desetak koji su sudjelovali na hodočašću u Međugorje, Ruža Bunjevac zahvaljuje predsjedniku Hrvatske samouprave Baranjske županije Miši Šarošću i zastupnicima u samoupravi što su njihovoj skupini omogućili put na hodočašće. Naime, hodočašće je održano uz potporu i u organizaciji Hrvatske samouprave Baranjske županije od 30. svibnja do 2. lipnja.

Vjernici iz Martinaca, Starina, Lukovišća i Novog Sela vratili su se kući obogaćeni i učvršćeni u svojoj vjeri i s novima doživljajima. Na putu je sudjelovalo ukupno 50-ak hodočasnika, uz spomenute i vjernici iz naselja u Baranjskoj županiji.

Kršul Podravci u Međugorju